

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.09.1998, sp. zn. 7 Tz 117/98, ECLI:CZ:NS:1998:7.TZ.117.1998.1

Číslo: 57/1999

Právní věta: Jestliže ministr spravedlnosti podává v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona, která je obsahem dvou či více podání učiněných jednak před uplynutím a jednak po uplynutí šestiměsíční lhůty od právní moci napadeného rozhodnutí, a zákon nebyl porušen v neprospěch obviněného, je podmínkou postupu Nejvyššího soudu podle § 269 odst. 2 tr. ř. až § 271 tr. ř. to, že tento postup je ministrem spravedlnosti navržen již v podání učiněném před uplynutím uvedené lhůty.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.09.1998

Spisová značka: 7 Tz 117/98

Číslo rozhodnutí: 57

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Stížnost pro porušení zákona

Předpisy: 141/1961 Sb. § 269 odst. 2

§ 270

§ 271

§ 272

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 57

Jestliže ministr spravedlnosti podává v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona, která je obsahem dvou či více podání učiněných jednak před uplynutím a jednak po uplynutí šestiměsíční lhůty od právní moci napadeného rozhodnutí, a zákon nebyl porušen v neprospěch obviněného, je podmínkou postupu Nejvyššího soudu podle § 269 odst. 2 tr. ř. až § 271 tr. ř. to, že tento postup je ministrem spravedlnosti navržen již v podání učiněném před uplynutím uvedené lhůty.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 9. 1998 sp. zn. [7 Tz 117/98](#))

Nejvyšší soud ČR rozhodl k stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti v trestní věci vedené u Okresního soudu Praha-východ pod sp. zn. 13 T 290/97, že rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 18. 2. 1998 sp. zn. 9 To 60/98, pokud jím zůstal nedotčen rozsudek Okresního soudu Praha-východ ze dne 17. 10. 1997 sp. zn. 13 T 290/97 ve výroku o vině obviněného M. P. trestným

činem ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. a trestným činem násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a tr. zák., byl porušen zákon v ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. a v řízení, jež mu předcházelo, v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř. ve prospěch obviněného M. P.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu Praha-východ ze dne 17. 10. 1997 sp. zn. 13 T 290/97 byl obviněný M. P. uznán vinným trestným činem neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 249a odst. 2 tr. zák. trestným činem ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. a trestným činem násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a tr. zák. a odsouzen podle § 222 odst. 1 a § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody na dva roky, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. zařazen do věznice s dozorem. Dále bylo rozhodnuto o náhradě škody tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. je obviněný M. P. povinen zaplatit poškozené I. P. částku 17 756 Kč.

Proti rozsudku podali odvolání státní zástupce v neprospěch obviněného a obviněný M. P. O odvoláních bylo rozhodnuto rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 18. 2. 1998 sp. zn. 9 To 60/98 tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), c), d), f), odst. 2 tr. ř. byl zrušen rozsudek Okresního soudu Praha-východ ve výroku o vině obviněného M. P. trestným činem neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 249a odst. 2 tr. zák. v celém výroku o trestu a ve výroku o náhradě škody, a dále tak, že za trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. a trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a tr. zák., ohledně nichž zůstal rozsudek Okresního soudu Praha-východ nedotčen, byl obviněnému M. P. podle § 222 odst. 1 a § 35 odst. 1 tr. zák. uložen úhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody na dva roky se zařazením do věznice s dozorem podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák., obviněnému M. P. byla podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložena povinnost zaplatit poškozené I. P. částku 2739 Kč; poškozená I. P. byla podle § 229 odst. 2 tr. ř. se zbytkem nároku na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních a trestní stíhání obviněného M. P. pro trestný čin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 249a odst. 2 tr. zák. bylo podle § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř., čl. I písm. a) rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998 zastaveno.

Ministr spravedlnosti podal dne 17. 8. 1998 u Nejvyššího soudu stížnost pro porušení zákona proti rozsudku Krajského soudu v Praze. V podání učiněném telefaxem dne 17. 8. 1998 ministr spravedlnosti uvedl, že stížnost pro porušení zákona podává v neprospěch obviněného M. P. V tomto podání ministr spravedlnosti neuvedl důvody stížnosti pro porušení zákona ani žádný návrh a nepřipojil spis Okresního soudu Praha-východ sp. zn. 13 T 290/97. Teprve v dalším podání, které bylo učiněno na poště Praha 28 pod podacím číslem doporučené zásilky B 012148 dne 31. 8. 1998 a které došlo Nejvyššímu soudu dne 2. 9. 1998, ministr spravedlnosti uvedl důvody stížnosti pro porušení zákona a navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil porušení zákona, ke kterému došlo rozsudkem Krajského soudu v Praze ve prospěch obviněného M. P. v ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. a v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 222 odst. 1 tr. zák. a ve vztahu k ustanovení § 31 odst. 1 tr. zák., aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Praze, aby zrušil také rozsudek Okresního soudu Praha-východ ve výroku o vině trestným činem ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. a ve výroku o trestu a aby dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř., tj. aby přikázal nové projednání a rozhodnutí věci. K tomuto podání ministr spravedlnosti připojil spis Okresního soudu Praha-východ sp. zn. 13 T 290/97.

Důvody stížnosti pro porušení zákona byly založeny na tom, že při správném hodnocení důkazů mělo být jednání obviněného M. P., v němž oba soudy spatřovaly trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák., kvalifikováno jako pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 a § 219 odst. 1 tr. zák. a že obviněnému měl být uložen přísnější trest.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Trestného činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 249a odst. 2 tr. zák. se obviněný M. P. dopustil podle rozsudku Okresního soudu Praha-východ tím, že v době od 28. 10. 1994 do 9. 7. 1996 v Č. nejméně ve čtyřech případech znemožňoval zneprístupněním dveří vedoucích do obytné části domu v ulici V. přístup do této části domu a jeho užívání I. P., která je spoluvlastníkem domu.

Krajský soud v Praze správně dospěl k závěru, že skutkový stav, který se stal podkladem výroku o vině obviněného trestným činem neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 249a odst. 2 tr. zák., nebyl spolehlivě zjištěn. Důvodně proto zrušil rozsudek Okresního soudu Praha-východ ve výroku o vině obviněného uvedeným trestným činem a v důsledku toho i ve výroku o trestu. S Krajským soudem v Praze lze souhlasit i v tom, že trestní stíhání obviněného pro skutek, v němž byl obžalobou spatřován tento trestný čin, zastavil podle § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. s odkazem na čl. I písm. a) rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998.

Trestného činu ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. a trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a tr. zák. se obviněný M. P. dopustil podle rozsudku Okresního soudu Praha-východ v jednočinném souběhu tím, že dne 26. 5. 1997 kolem 20.00 hodin v Č., na zahradě domu v ulici V. srazil na zem I. P., svou bývalou manželku, tloukl jí hlavou o zem, což doprovázel slovní hrozbou, že ji zabije, a přineseným nožem ji zezadu bodl do levého ramene, čímž jí způsobil nožem zranění, která si podle zjištění Okresního soudu Praha-východ vyžádala hospitalizaci poškozené do 10. 6. 1997 a následné léčení nejméně do 17. 6. 1997.

Závěr, že šlo o trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák., Okresní soud Praha-východ odůvodnil tím, že zranění poškozené mělo povahu těžké újmy na zdraví podle § 89 odst. 7 písm. e) tr. zák. (ve znění účinném v době rozhodnutí soudu), dále tím, že tento následek byl v příčinné souvislosti s jednáním obviněného, a konečně tím, že pokud jde o zavinění, jednal obviněný minimálně v tzv. eventuálním (nepřímém) úmyslu. V této souvislosti Okresní soud Praha-východ zdůraznil způsob jednání obviněného, značnou intenzitu úderu vedeného nožem na část těla poškozené, kam úder směřoval. S okolností, že v průběhu napadení poškozené jí obviněný vyhrožoval zabitím, se Okresní soud Praha-východ vypořádal tak, že tuto část jednání obviněného posoudil jako trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a tr. zák.

S právní kvalifikací skutku v tom smyslu, že šlo o trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. a trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a tr. zák., se Nejvyšší soud nemohl ztotožnit.

Zranění, které obviněný způsobil poškozené, bylo těžkou újmou na zdraví podle § 89 odst. 7 písm. e) tr. zák. (ve znění účinném v době rozhodnutí obou soudů). Tento závěr ovšem není sám o sobě rozhodující pro právní kvalifikaci činu. Z hlediska právní kvalifikace je podstatné také to, k jakému následku směřoval úmysl obviněného. O trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. jde jen tehdy, pokud úmysl pachatele směřuje ke způsobení těžké újmy na zdraví. Posuzovaný případ se ale vyznačuje závažnými okolnostmi, které svědčí pro reálnou možnost, že úmysl obviněného ve skutečnosti směřoval k usmrcení poškozené. Tyto okolnosti Okresní soud Praha-východ hodnotil nedostatečně nebo je nehodnotil vůbec. Jeho závěr o subjektivní stránce činu proto vyznívá nepřesvědčivě.

Okresní soud Praha-východ v odůvodnění svého rozsudku zdůraznil jednak značnou intenzitu, s níž

obviněný úder nožem vedl, a také část těla poškozené, kam tento úder směřoval. Podle svědecké výpovědi poškozené I. P. obviněný nožem útočil proti jejímu krku. V této spojitosti je významná ta část znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, v níž znalec poukázal na to, že při poranění velkých krčních tepen hrozilo rychlé vykrvácení poškozené, a to s ohledem na intenzitu a prudkost rány. Pominout nelze ani důvody, pro které obviněný nezasáhl poškozenou do krku, ačkoli svůj útok vedl za situace, kdy na poškozené, kterou srazil na zem, klečel, a kdy z jeho strany šlo o větší počet ran. Obviněný nezasáhl poškozenou do krku, kam jeho rány směřovaly, proto, že poškozená se těmto ranám bránila rukama a pohyby těla. Touto obranou poškozené byla mírněna intenzita úderu v okamžiku vniknutí nože do těla poškozené a také bylo ovlivněno místo zásahu těla poškozené. Bez významu není ani charakter nože, jehož obviněný k útoku použil. Šlo o ostrý špičatý kuchyňský nůž, jehož ostří bylo 12 cm dlouhé. Tento nůž byl při zmíněném charakteru útoku obviněného způsobit k tomu, aby jím při zásahu krku poškozené byly poraněny její velké krční tepny tak, že reálně hrozilo její vykrvácení. Mimo okruh hodnocených okolností nemůže zůstat ani to, že útok obviněného trval až do doby, kdy se z podnětu silného křiku poškozené a jejího volání o pomoc na místo dostavil svědek M. B., který obviněného od poškozené odtrhl a zabránil tak obviněnému v pokračování útoku. Mimořádně významnou okolností je to, že obviněný svůj útok proti poškozené provázel slovním projevem, při němž výslovně uvedl, že ji zabije. Jestliže se obviněný slovně takto projevil za situace, kdy proti poškozené vedl rozsáhle založený fyzický útok, při kterém ji srazil na zem, klekl na ni, útočil na ni opakovanými údery nožem mířenými proti jejímu krku, avšak v důsledku aktivní obrany poškozené ji zasáhl jinam, a přesto jí způsobil těžké zranění, přičemž další pokračování v útoku bylo obviněnému znemožněno zásahem třetí osoby, je třeba zmíněný slovní projev obviněného hodnotit z toho hlediska, zda jím obviněný nedal najevo skutečný záměr svého útoku. K tomuto záměru, tj. k záměru usmrtit poškozenou, obviněný mohl být logicky motivován nepřátelským vztahem k poškozené, který souvisel s trvale neurovnanými a konfliktními poměry po rozvodu, mezi nimiž zjevně dominovalo nevypořádané spoluvlastnictví k domu. Významné bylo i to, že podle poškozené svědkyně I. P. jí obviněný zabitím vyhrožoval opakovaně již dříve.

Okresní soud Praha-východ však vůbec neuvažoval o tom, zda útok obviněného proti poškozené nebyl nesen úmyslem ji usmrtit a zda posuzovaný skutek proto není pokusem trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 a § 219 odst. 1 tr. zák. Otázkou, zda na straně obviněného nebyl úmysl usmrtit poškozenou, se Okresní soud Praha-východ nijak nezabýval a na objasnění této otázky nezaměřil dokazování ani hodnocení důkazů. Pokud Okresní soud Praha-východ uznal obviněného vinným jen trestným činem ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. a trestným činem násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a tr. zák., aniž se vypořádal s otázkou, zda jednání obviněného nesměřovalo po subjektivní stránce k usmrcení poškozené, porušil zákon ve prospěch obviněného v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., tj. v ustanovení, které upravuje postup orgánů činných v trestním řízení při zjišťování skutkového stavu a při hodnocení důkazů.

Krajský soud v Praze, který rozhodoval mimo jiné o odvolání státního zástupce podaného v neprospěch obviněného, byť toto odvolání sledovalo jen zpřísnění trestu, chybně ponechal vadný výrok o vině obviněného nedotčený, a tím ve prospěch obviněného porušil zákon v ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř., tj. v ustanovení, které upravuje přezkumnou pravomoc odvolacího soudu. Ani Krajský soud v Praze jako soud odvolací se nezabýval otázkou, zda jednání obviněného nebylo projevem jeho úmyslu usmrtit poškozenou a zda proto není namístě kvalifikovat toto jednání jako pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 a § 219 odst. 1 tr. zák.

K výroku o trestu, který byl obviněnému uložen napadeným rozsudkem, pokládá Nejvyšší soud za nutné pouze poznamenat, že má podklad ve vadném výroku o vině, jímž byl porušen zákon ve prospěch obviněného. Trest odnětí svobody byl uložen ve výměře na samé spodní hranici sazby a obviněný byl pro jeho výkon zařazen do věznice s dozorem, takže uvedeným výrokiem zákon nebyl porušen v neprospěch obviněného. Již z toho důvodu není třeba se výrokiem o trestu dále zabývat.

Pokud jde o náhradu škody, která byla poškozené I. P. způsobena skutkem, jehož podstatou byl útok obviněného posouzený oběma soudy jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. a trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a tr. zák., Krajský soud v Praze napadeným rozsudkem napravit pochybení Okresního soudu Praha-východ v otázce výše náhrady. Výši náhrady v návaznosti na výsledky dokazování Krajský soud v Praze odpovídajícím způsobem omezil na bolestné 2100 Kč a ušlý výdělek 639 Kč spolehlivě prokázaný za část doby pracovní neschopnosti poškozené. Krajský soud v Praze tedy důvodně uložil obviněnému povinnost zaplatit poškozené 2739 Kč a se zbytkem nároku na náhradu škody odkázal poškozenou na řízení ve věcech občanskoprávních.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil zjištěné porušení zákona, ke kterému došlo ve prospěch obviněného napadeným rozsudkem Krajského soudu v Praze v ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. a rozsudkem Okresního soudu Praha-východ v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř.

Nejvyšší soud však nemohl podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušit vadnou část napadeného rozsudku Krajského soudu v Praze a rozsudku Okresního soudu Praha-východ, ani podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázat nové projednání a rozhodnutí věci. Uvažovaný postup je podmíněn podle § 272 tr. ř. mimo jiné tím, že jej ministr spravedlnosti navrhne ve stížnosti pro porušení zákona podané do šesti měsíců od právní moci napadeného rozhodnutí. Tento předpoklad postupu Nejvyššího soudu podle § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. ř. nebyl v posuzovaném případě splněn.

Napadený rozsudek Krajského soudu v Praze nabyl právní moci dnem vyhlášení, tj. dnem 18. 2. 1998. Šestiměsíční lhůta od právní moci napadeného rozsudku stanovená v § 272 tr. ř. uplynula dnem 18. 8. 1998. V této lhůtě ministr spravedlnosti učinil u Nejvyššího soudu dne 17. 8. 1998 telefaxem, tedy jedním ze způsobů uvedených v § 59 odst. 1 tr. ř., podání, v němž sice uvedl, že podává v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona, avšak neuvedl návrh, aby Nejvyšší soud postupoval podle § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. ř. Návrh, aby Nejvyšší soud postupoval podle § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. ř., je uveden až v dalším podání ministra spravedlnosti, jehož obsahem je odůvodnění stížnosti pro porušení zákona, avšak toto podání bylo učiněno po uplynutí šestiměsíční lhůty od právní moci napadeného rozsudku, neboť došlo Nejvyššímu soudu dne 2. 9. 1998 a bylo dáno na poštu dne 31. 8. 1998.

Jestliže ministr spravedlnosti podává v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona, která je obsahem dvou či více podání učiněných jednak před uplynutím a jednak po uplynutí šestiměsíční lhůty od právní moci napadeného rozhodnutí, a zákon nebyl porušen v neprospěch obviněného, je podmínkou postupu Nejvyššího soudu podle § 269 odst. 2 tr. ř. až § 271 tr. ř. to, že tento postup je ministrem spravedlnosti navržen v podání učiněném před uplynutím uvedené lhůty. Ustanovení § 272 tr. ř. totiž výslovně stanoví, že v uvažovaném případě může Nejvyšší soud postupovat podle § 269 odst. 2 až § 271 tr. ř. jen tehdy, navrhl-li to ministr spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona podané do šesti měsíců od právní moci napadeného rozhodnutí. Zákonnou dikci "navrhl-li to ... ve stížnosti pro porušení zákona podané do šesti měsíců" je třeba vykládat tak, že v této lhůtě musí být zmíněný návrh již učiněn.

V posuzovaném případě tedy nebyly splněny zákonné podmínky stanovené v § 272 tr. ř. pro to, aby Nejvyšší soud mohl vadnou část napadeného rozsudku Krajského soudu v Praze a rozsudku Okresního soudu Praha-východ zrušit (§ 269 odst. 2 tr. ř.) a aby mohl přikázat nové projednání a rozhodnutí věci (§ 270 odst. 1 tr. ř.). I když byl oběma rozsudky porušen zákon ve prospěch obviněného, Nejvyšší soud musel tyto rozsudky ponechat v právní moci.